

§ 395

Kansanäänestysaloite Malmin lentokentän säilyttämisestä ilmailukäytössä

HEL 2021-008722 T 08 00 05

Päätös

Kaupunginvaltuusto päätti, ettei kansanäänestysaloite anna aiheutta enempään toimenpiteisiin ja katsoo siten aloitteen loppuun käsittelyksi.

Käsittely

Palautusehdotuksen käsittely

Valtuutettu Jussi Halla-aho ehdotti valtuutettu Atte Kalevan kannattamana, että kaupunginvaltuusto palauttaa asian kaupunginhallitukselle uudelleen valmisteltavaksi seuraavin perusteluin:

Malmin lentokentän tulevaisuudesta on äänestetty valtuustossa useissa yhteyksissä. Samoin voidaan katsoa, että kuntalaisilla on ollut useissa kuntavaaleissa mahdollisuus ottaa kantaa asiaan.

Edustuksellinen demokratia soveltuu kuitenkin huonosti tällaisen yksittäiskysymyksen ratkaisemiseen jo siitä syystä, että kannat Malmin lentokenttään eivät pääsääntöisesti noudata puoluerajoja. Vaikka kysymys olisi kuntalaiselle ratkaiseva äänestyspäätökseen vaikuttava kriteeri, hänen on suomalaisessa vaalijärjestelmässä mahdotonta varmistaa, ettei hänen äänensä edistä jonkun samalla ehdokaslistalla olevan mutta täysin vastakkaista kantaa edustavan ehdokkaan läpimenoa vaaleissa.

Näistä syistä neuvoo-antava kansanäänestys Malmin lentokentän tulevaisuudesta on perusteltu. Kaupunginvaltuusto palauttaa asian valmisteltavaksi siten, että edellä olevat perusteet huomioidaan ja kansanäänestys järjestetään.

9 äänestys

Asian käsittelyn jatko JAA, palautus EI

JAA-ehdotus: Asian käsittelyä jatketaan

EI-ehdotus: Palautus

Jaa-äännet: 53

Mahad Ahmed, Outi Alanko-Kahiluoto, Pentti Arajärvi, Paavo Arhinmäki, Silja Borgarsdottir Sandelin, Fatim Diarra, Elisa Gebhard, Tuula Haatainen, Atte Harjanne, Eveliina Heinäluoma, Titta Hiltunen, Mari

Holopainen, Veronika Honkasalo, Shawn Huff, Anniina Iskanius, Ville Jalovaara, Kati Juva, Jukka Järvinen, Arja Karhuvaara, Otso Kivekäs, Mai Kivelä, Sini Korpinen, Minja Koskela, Minna Lindgren, Ajak Majok, Petra Malin, Otto Meri, Nina Katariina Miettinen, Johanna Nuorteva, Matias Pajula, Jenni Pajunen, Pia Pakarinen, Tuomas Rantanen, Risto Rautava, Nasima Razmyar, Laura Rissanen, Wille Rydman, Suldaan Said Ahmed, Sari Sarkomaa, Pekka Sauri, Daniel Sazonov, Anni Sinnemäki, Osmo Soininvaara, Nina Suomalainen, Johanna Sydänmaa, Ilkka Taipale, Pilvi Torsti, Tuomas Tuomi-Nikula, Elina Valtonen, Reetta Vanhanen, Juhana Vartiainen, Sanna Vesikansa, Maarit Vierunen

Ei-äännet: 29

Hilkka Ahde, Sirpa Asko-Seljavaara, Eva Biaudet, Harry Bogomoloff, Mika Ebeling, Nora Grotenfelt, Oona Hagman, Juha Hakola, Jussi Halla-aho, Harry Harkimo, Nuutti Hyttinen, Atte Kaleva, Laura Kolbe, Pia Kopra, Laura Korpinen, Teija Makkonen, Sami Muttilainen, Björn Månsson, Dani Niskanen, Mia Nygård-Peltola, Tom Packalén, Terhi Peltokorpi, Sanna-Leena Perunka, Mika Raatikainen, Mari Rantanen, Pirkko Ruohonen-Lerner, Mirita Saxberg, Thomas Wallgren, Sinikka Vepsä

Tyhjä: 3

Elina Kauppila, Tuomas Nevanlinna, Marcus Rantala

Kaupunginvaltuusto päätti jatkaa asian käsittelyä.

Vastaehdotuksen käsittely

Valtuutettu Thomas Wallgren ehdotti valtuutettu Atte Kalevan kannattamana, että valtuusto järjestää aloitteentekijöiden haluaman kansanäänestyksen seuraavin perusteluin:

I. Onko valtuuston syytä sitoutua demokratiaan?

Kansanvalta, eli demokratia on tasa-arvoisten kansalaisten yhteistä itsemääräämistä.

Kansanvalta ei ole itsestäänselvä arvo. Sen puolustaminen ja kehittäminen edellyttää aina uudelleen sen kysymistä, miksi haluaisimme sitoutua siihen ja edistää sitä. Demokratian puolesta puhuu viime kädessä erityisesti kaksi asiaa:

1. Ihmisten erilaisuus: Kukaan ei voi edustaa minua. (Yleistä ja yhtäläistä äänioikeutta ei edustuksellisessa demokratiassa tarvittaisi, jos joku muu voisi minua paremmin tietää, miten minä haluan ääneni käyttää ja siksi minua paremmin äänestää puolestani.)

2. Historian avoimuus: Se mikä kulloinkin on paras ratkaisu jää aina epävarmaksi. Itsemäärääminen on sitä, että on vastuussa epävarmuuden oloissa tehdyistä päätöksistä.

II. Kuuluvatko aloiteoikeus ja kansanäänestykset ("suoran demokratian välineet") suomalaisen demokratiaan?

Suomen poliittisen järjestelmän kulmakiviin kuuluu perustuslain toisen pykälän kaksi ensimmäistä momenttia. Niiden mukaan "Valtiovalta Suomessa kuuluu kansalle, jota edustaa valtiopäiville kokoontunut eduskunta. Kansanvaltaan sisältyy yksilön oikeus osallistua ja vaikuttaa yhteiskunnan ja elinympäristönsä kehittämiseen."

Perustuslaki siis antaa ison sijan edustukselliselle demokratialle. Tämä on jo puhtaan funktionaalista syistä välttämätöntä. Monimutkainen moderni yhteiskunta ei voi toimia muuten. Samalla, koska valta kuitenkin kuuluu kansalle niin tavoitteena on, että kansalaiset voivat osallistua ja vaikuttaa. Tällä ei tarkoiteta osallistumista ja vaikuttamista vain vaaleihin.

Suoran demokratian eri välineet ovat Suomessa melko heikossa asemassa, mutta niille on haluttu antaa myös paikkansa. Erityisesti viime vuosina suoran demokratian välineitä on haluttu kehittää ja ottaa käyttöön. Juuri siksi muun muassa Kuntalakiin tuotiin vuonna 2015 uusia määräyksiä kuntalaisten aloiteoikeudesta. Ne sisältävät määräyksiä oikeudesta tehdä aloite neuvoo-antavan kansanäänestyksen järjestämisestä [mistä tahansa] asiasta joka kuuluu kunnalle. (Pykälä 24.) Jos aloitetta kannattaa vähintään neljä prosenttia 15 vuotta täyttäneistä kunnan asukkaista valtuuston on viipymättä päätettävä, toimitetaanko aloitteessa tarkoitettu kansanäänestys. (Pykälä 25.)

Kuntalaki jättää siis valtuuston harkintaan toimitetaanko aloitteessa tarkoitettu kansanäänestys. Valtuustolla on siis aina oikeus päättää, että äänestystä ei toimiteta. Valtuustolla ei ole velvollisuutta perustella päätöstään.

Katson kuitenkin, että suomalaisen, ja laajemmin, demokraattisen yhteiskunnan poliittiseen kulttuuriin kuuluu päätösten perustelevuus. Jos näin ajatellaan päättäjän, joka haluaa olla johdonmukainen, ainoa mahdollisuus on pyrkiä ottamaan paras argumentti oman päätöksensä perustaksi.

III. Valtuuston harkintavara

Valtuustolla on puhtaan juridisessa mielessä rajaton oikeus sanoa ei aloitteelle kansanäänestyksen järjestämisestä ilman perusteita. Demokraattisen järjestelmän tulee kuitenkin olla ei vain laillinen vaan

myös legitiimi. (Sen pitää toteuttaa lakia tavalla, jota voidaan syystä pitää oikeutettuna.) Legitiimi vallankäyttö edellyttää perusteiden antamista. (Vrt. kohta II.)

Kansanäänestystä koskeva aloite voi esittää lainvastaisen päätöksen tekemistä tai sellaisen päätöksen tekemistä, joka ei kuulu kunnan toimivaltaan. Tällaisten kansanäänestysten järjestämistä ei helpostikaan voida hyvin perustella ja esitän, ainakin pääsääntöisesti, että valtuusto käyttäisi harkintavaltaansa hyvin jos se hylkäisi tällaiset aloitteet, jos sellaisia esitettäisiin.

Muita hyviä perusteluja hylätä Kuntalain ehdot täyttävä aloite kansanäänestyksen järjestämisestä minulla ei ole tiedossa.

Yleisin argumentti, jota kuullaan käytettävän kansanäänestyksiä vastaan on väärän tuloksen pelko. Sama argumentti toimii kuitenkin yhtä lailla yleistä ja yhtäläistä äänioikeutta vastaan. Jos siis olemme yksittäisessä tapauksessa tai yleisemmin kansanäänestyksen järjestämistä vastaan väärän tuloksen pelossa meidän tulee alkaa ajaa myös äänioikeuden peruuttamista.

Valtuuston kannattaa siksi, harkitessaan päätöstään aloitteesta kansanäänestyksen järjestämisestä, kysyä itseltään kumpaa se pitää demokration kannalta huonompana asiana:

Sitä

(i) että toimitetaan kansanäänestys, joka tuottaa päätöksen, jonka vaikutukset ovat valtuuston enemmistön mielestä huonot, ehkä siksi että ne ovat hyvinkin kalliit ja kielteisiltä vaikutuksiltaan esimerkiksi asuntopolitiikkaan tai ympäristöön mittavat,

vai sitä

(ii) että valtuusto tekee päätöksen, jonka vaikutukset ovat kaupunkilaisten enemmistön mielestä huonot, ehkä hyvinkin kalliit ja kielteisiltä vaikutuksiltaan mittavat.

IV. Pitääkö juuri kyseisen "Malmi-aloitteen" johdosta järjestää kansanäänestys?

Kyseinen aloite täyttää Kuntalain ehdot ja äänestyksen kohteeksi esitetään kunnan toimivaltaan kuuluva asia. Äänestyksen tuloksen noudattamiseen ei liity laillisuusongelmia.

Äänestyksen järjestämistä vastaan on usein esitetty, että valtuusto on jo päättänyt asiasta moneen kertaan, asia on ollut esillä teemana useammassa vaaleja edeltävässä keskustelussa, valtiokin on tehnyt

Helsingin aiempien päätöksiin nojaavia päätöksiä, jotka vaikeuttavat kunnan liikkumavaraa jatkossa, ja että on sopimatonta järjestää äänestys asiasta kun "juna on mennyt".

Kaikki mainitut näkökulmat edustavat kuitenkin vain eri muunnelmia siitä, että pelätään väärää tulosta: sitä että kaupunkilaisten enemmistö tekisi toisen arvion kuin valtuusto siitä onko vai eikö ole – asian tässä pitkälle edenneessä vaiheessa – syytä jatkaa valtuuston tekemien päätösten toteuttamista vai pysäyttää toteutus.

Muut aloitteen hyväksymistä vastaan esitetyt varteenotettavat argumentit koskevat erityisesti kyseisen aloitteen vaikutuksia.

On esitetty että koska on mahdollista, että kansanäänestys olisi valtuuston tekemien päätösten vastainen, sen toimittaminen saattaisi heikentää kansanäänestysvälineen arvostusta ja statusta tulevaisuutta ajatellen ja olisi siksi huono ennakkotapaus. Argumentissa on kaksi ongelmaa. Se on muunnelma väärän tuloksen pelosta, sillä taustalla on ajatus, että jos tulisi "väärä tulos" ne, jotka edustuksellisissa elimissä tulevaisuudessa päättävät kansanäänestysaloitteiden kohtalosta voisivat jatkossa väärän tuloksen pelossa hylätä myöhemmät, mahdollisesti kyseistä aloitetta "paremmat" aloitteet. Toiseksi: on pikemmin päinvastoin syytä pelätä, että aloiteoikeuden status heikkenee, jos Helsingin ensimmäinen kuntalain ehdot täyttävä aloite torjutaan.

On myös katsottu, että aloitteen kohteena oleva asia on liian harvaa kiinnostava, jotta siitä olisi syytä järjestää äänestys: vaarana olisi, että äänestysprosentti jäisi alhaiseksi ja tuloksen voisi ratkaista kaupunkilaisten pieni vähemmistö.

Tämä argumentti ei kuitenkaan koske sitä, tuleeko riittävän kannatuksen saaneessa aloitteessa esitetty äänestys toimittaa vaan sitä, miten tulkitaan myöhemmin toimitettavan kansanäänestyksen valtuustolle antama neuvo.

Lisäksi on esitetty, että aloitteen kohteena on vaikutuksiltaan niin monisyinen asia, etteivät äänestäjät voi paneutua sen kaikkiin puoliin ja äänestää rationaalisesti.

Tämä argumentti kääntyy kuitenkin radikaalisti vaaleissa käytettävää äänioikeutta vastaan eikä siksi ole helposti demokratiaan sitoutuneille käyttökelpoinen, siitäkään huolimatta, että se kohdistuu demokraattisen vallankäytön, kuten kaiken muunkin vallankäytön, ehkä perimmäiseen ongelmaan: itsemääräämisen vaikeuteen.

10 äänestys

Postiosoite

PL 1
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
kaupunginkanslia@hel.fi

Käyntiosoite

Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi/kaupunginkanslia>

Puhelin

+358 9 310 1641

Faksi**Y-tunnus**

0201256-6

Tilinro

F10680001200062637

Alv.nro

F102012566

Kaupunginhallituksen ehdotus JAA, vastaehdotus EI

JAA-ehdotus: Kaupunginhallitus

EI-ehdotus: valtuutettu Thomas Wallgrenin vastaehdotus

Jaa-äännet: 53

Mahad Ahmed, Outi Alanko-Kahiluoto, Pentti Arajärvi, Paavo Arhinmäki, Silja Borgarsdottir Sandelin, Fatim Diarra, Elisa Gebhard, Tuula Haatainen, Mia Haglund, Atte Harjanne, Eveliina Heinäluoma, Titta Hiltunen, Mari Holopainen, Veronika Honkasalo, Shawn Huff, Anniina Iskanius, Ville Jalovaara, Kati Juva, Jukka Järvinen, Arja Karhuvaara, Otso Kivekäs, Mai Kivelä, Sini Korpinen, Minja Koskela, Minna Lindgren, Petra Malin, Otto Meri, Nina Katariina Miettinen, Johanna Nuorteva, Matias Pajula, Jenni Pajunen, Pia Pakarinen, Tuomas Rantanen, Risto Rautava, Nasima Razmyar, Laura Rissanen, Wille Rydman, Suldaan Said Ahmed, Sari Sarkomaa, Pekka Sauri, Daniel Sazonov, Anni Sinnemäki, Osmo Soininvaara, Nina Suomalainen, Johanna Sydänmaa, Ilkka Taipale, Pilvi Torsti, Tuomas Tuomi-Nikula, Elina Valtonen, Reetta Vanhanen, Juhana Vartiainen, Sanna Vesikansa, Maarit Vierunen

Ei-äännet: 28

Hilkka Ahde, Sirpa Asko-Seljavaara, Eva Biaudet, Mika Ebeling, Nora Grotenfelt, Oona Hagman, Juha Hakola, Jussi Halla-aho, Harry Harkimo, Nuutti Hyttinen, Atte Kaleva, Laura Kolbe, Pia Kopra, Laura Korpinen, Teija Makkonen, Sami Muttilainen, Björn Månsson, Dani Niskanen, Mia Nygård-Peltola, Tom Packalén, Terhi Peltokorpi, Sanna-Leena Perunka, Mika Raatikainen, Mari Rantanen, Pirkko Ruohonen-Lerner, Mirita Saxberg, Thomas Wallgren, Sinikka Vepsä

Tyhjä: 4

Harry Bogomoloff, Elina Kauppila, Tuomas Nevanlinna, Marcus Rantala

Kaupunginvaltuusto ei hyväksynyt valtuutettu Thomas Wallgrenin vastaehdotusta.

Esittelijä

Kaupunginhallitus

Lisätiedot

Timo Linden, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 36550
timo.linden(a)hel.fi

Liitteet

1 Kunnan asukkaan aloite 2.8.2021 Malmin lentokenttä

Muutoksenhaku

Postiosoite

PL 1
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
kaupunginkanslia@hel.fi

Käyntiosoite

Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi/kaupunginkanslia>

Puhelin

+358 9 310 1641

Faksi

Y-tunnus

0201256-6

Tilinro

FI0680001200062637

Alv.nro

FI02012566

Kunnallisvalitus, valtuusto

Otteet

Ote

Aloitteen tekijät

Otteen liitteet

Esitysteksti

Kunnallisvalitus, valtuusto

Päätösehdotus

Päätös on ehdotuksen mukainen.

Esittelijän perustelut

Kansanäänestysaloite

Helsingin kaupungille toimitetussa kuntalaisaloitteessa esitetään, että Helsinki-Malmin lentokentän säilyttämisestä ilmailukäytössä järjestetään kunnallinen kansanäänestys. Aloite on luotu Kuntalaisaloite.fi palveluun 7.12.2018 ja julkaistu 10.12.2018. Allekirjoittaneet kuntalaiset esittävät, että Helsinki järjestää viimeistään puolen vuoden kuluessa aloitteen luovuttamishetkestä kansanäänestyksen Malmin lentokenttäalueen käytöstä. Lisäksi esitetään, että kaupunki lykkää kentän toiminnan alasajoon tähtäävien päätösten toimeenpanoa, kunnes mainittu äänestys on järjestetty. Kansanäänestykseen esitetään kysymys:

Tuleeko Helsinki-Malmin kenttä säilyttää ilmailukäytössä?

A) Kyllä

B) Ei

Aloitteessa todetaan, että kentän kohtalosta on kiistelty vuosikymmeniä mutta asiassa ei ole kysytty suoraan kaupunkilaisten mielipidettä. Myöskään esitettyjä vaihtoehtoja ilmailutoiminnan ja asuinrakentamisen yhdistämisestä ei ole otettu huomioon tai selvitetty. Aloitteen mukaan lentokentän kohtalo on erityisen merkittävä kunnallinen asia. Kenttä on elävä, kansainvälisesti tunnettu kulttuuriympäristö, jolla on merkittäviä luontoarvoja. Ilmailullisesti kyse on monipuolisten lentomahdollisuuksien turvaamisesta.

Aloitteeseen liittyy nimilistat, joista osa on kerätty paperille ja osa sähköisesti. Itse aloiteteksti on esityslistan liitteenä ja aloitteeseen liittyvä laaja liitemateriaali on tämän esityksen oheismateriaalina.

Edustuksellinen demokratia ja neuvoa-antavan kansanäänestyksen järjestäminen

Pääasiallisena kuntalaisten vaikuttamiskeinona kunnallisissa asioissa on edustuksellinen demokratia. Ylintä päätösvaltaa kunnassa käyttää

Postiosoite

PL 1
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
kaupunginkanslia@hel.fi

Käyntiosoite

Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi/kaupunginkanslia>

Puhelin

+358 9 310 1641

Faksi

Y-tunnus

0201256-6

Tilinro

F10680001200062637

Alv.nro

F102012566

valtuusto. Valtuustossa tehtävien päätösten tueksi voidaan järjestää neuvoo-antava kunnallinen kansanäänestys. Neuvoo-antavan kansanäänestyksen kautta valtuusto voi tarvittaessa saada tietoa kuntalaisien kannasta heitä yleisesti koskeviin tärkeisiin valtuuston päätettäväksi tuleviin asioihin. Kansanäänestys täydentää niitä vaikuttamisen mahdollisuuksia, joita kuntalaisilla on kaupunginosayhdistysten, puoluejärjestöjen tai vastaavien tahojen välityksellä taikka kuntalain mukaista aloiteoikeutta käyttäen. Edustuksellista järjestelmää täydentävänä kansanäänestys on vain neuvoo-antava ja lähtökohtaisesti käytettävissä ennakkollisesti ennen kunnan päätöksentekoa.

Malmin lentokenttää koskevista asioista on useita kaupunginvaltuuston ja kaupunginhallituksen edustuksellisen demokratian toimintaan perustuvia päätöksiä. Neuvoo-antavan kansanäänestyksen toimittaminen jälkikäteen kun asiasta on jo useaan kertaan päätetty valtuustossa sopii huonosti neuvoo-antavan kansanäänestyksen taustalla olevaan lähtökohtaan - pääasiallisena kansalaisten vaikuttamiskeinona kunnallisissa asioissa on edustuksellinen demokratia ja ylintä päätösvaltaa käyttää valtuusto. Neuvoo-antava kunnallinen kansanäänestys on tarkoitettu valtuustossa tehtävien päätösten tueksi ennakkollisesti, ei jälkikäteen.

Helsingin kaupunginvaltuusto on usean valtuustokauden aikana käsitellyt Malmin lentokentän tulevaisuutta useaan kertaan ja päättänyt aina asuinalueen rakentamisesta.

Vuoden 2012 kunnallisvaaleissa valittu kaupunginvaltuusto (2013 toimikautensa aloittanut kaupunginvaltuusto) hyväksyi Helsingin yleiskaavan 26.10.2016 § 272. Yleiskaavan käsittelyn yhteydessä äänestettiin kaavan palauttamisesta valmisteluun Malmin lentokentän osalta, mutta palautusesitys ei saanut riittävää kannatusta vaan hävisi äänin 22–56. Kaupunginvaltuusto päätti 30.3.2016 § 87, että kunnan asukkaana aloite Malmin lentoaseman säilyttämisestä ilmailukäytössä ei anna aihetta enempään toimenpiteisiin ja katsoi siten aloitteen loppuun käsitellyksi. Asiassa suoritettiin useita äänestyksiä muun muassa kunnallisen neuvoo-antavan kansanäänestyksen järjestämisestä. Kansanäänestysehdotus hävisi äänin 23–54.

Vuoden 2017 kuntavaaleissa valittu kaupunginvaltuusto katsoi päätöksessään 28.11.2018 § 394 valtuutettu Sampo Terhon aloitteen kunnallisen kansanäänestyksen järjestämiseksi Malmin lentokentän säilyttämisestä loppuun käsitellyksi. Valtuutettu Sampo Terhon esitys asian palauttamisesta valmisteluun siten, että Helsinki järjestää vuoden 2019 aikana kunnallisen kansanäänestyksen Malmin kentän säilyttämisestä ilmailukäytössä sekä lykkää kentän toiminnan alasajoon liittyvien päätösten toimeenpanoa, kunnes äänestys on järjestetty hävisi äänestyksessä äänin 28–53. Vuonna 2017 valittu valtuusto on myös hyväksynyt

Malmin lentokentän aluetta koskevat Nallenrinteen, Lentoaseman korttelin ja Lentoaseman rakennusten asemakaavat.

Helsingin kaupunginvaltuusto on käsitellyt viime vuosina useita Malmin lentokenttään liittyviä valtuustoaloitteita, mutta ne eivät ole muuttaneet kaupunkistrategista tavoitetta saada alue uuteen käyttöön eli 25 000 uuden asukkaan kaupunkialueeksi.

Nyt esillä olevasta asiasta päättää vuonna 2021 kuntavaaleissa valittu kaupunginvaltuusto. Jo kolmas vaaleilla valittu kunnan ylin toimielin on päättämässä neuvoo-antavan kansanäänestyksen järjestämisestä jälkikäteen kun kentän ottamisesta asumiskäyttöön on lukuisia yhdenmukaisia päätöksiä.

Malmin lentokentän aluetta koskeva kaupunkitasoinen suunnittelu, päätöksenteon valmistelu ja päätöksenteko on ollut johdonmukaista. Päätökset ja niiden valmistelu ovat perustuneet kulloisenkin valtuuston asettamiin strategisiin tavoitteisiin sekä aluetta koskeviin sopimuksiin.

Aloitteen allekirjoittajat ja allekirjoitusten tarkastaminen

Kuntalain 25 §:n mukaan kansanäänestysaloitteen voi tehdä vähintään neljä prosenttia 15 vuotta täyttäneistä kunnan asukkaista. Malmin lentokentän kansanäänestysaloitteessa hyväksyttäviä allekirjoituksia tulee olla vähintään 22 512 kpl, kun perusjoukkona on 15 vuotta täyttäneet helsinkiläiset. Tämä on laskettu aloitteen jättöpäivän 2.8.2021 tilanteen mukaan.

Aloitteen mukana toimitettuja allekirjoituksia on kaikkiaan 26 816, joista sähköisiä on 12 840 ja paperille tehtyjä 13 976. Sähköiset allekirjoitukset on kerätty oikeusministeriön ylläpitämän ja tuottaman kuntalaisaloite.fi -verkkopalvelun kautta. Sähköiset allekirjoitukset on tehty vahvalla tunnistautumisella esimerkiksi pankkitunnusten avulla. Näiden osalta voidaan luottaa siihen, että allekirjoittaneet ovat helsinkiläisiä. Sen sijaan käsin allekirjoitettujen nimien osalta on tehty tarkistuksia, jotta voidaan varmistaa allekirjoittaneiden henkilöllisyys, asuinpaikka ja ikä. Tarkistukset tehtiin kaupunginkanslian strategiaosaston kaupunkitietoyksikössä. Mukaan laskettiin ainoastaan kotipaikakseen Helsingin kirjanneet henkilöt.

Tarkistuksia tehtiin ottamalla otos saaduista allekirjoituksista. Kaikkiaan manuaalisesti tarkistettiin 266 satunnaisesti valittua allekirjoitusta. Tähän lukumäärään päädyttiin siksi, että saatiin täyteen 200 sellaista allekirjoitusta, joissa nimi ja osoite täsmäsivät ja myös ikä riitti hyväksyttävään allekirjoitukseen. Tämän perusteella on mahdollista tehdä arvio koko allekirjoittaneiden joukosta.

Näistä 266:sta 200 oli sellaisia, joissa Helsingin väestörekisterissä oleva nimi ja osoite täsmäsivät allekirjoituksessa olevaan ja ikä oli riittävä. Allekirjoittaneista 45 oli sellaisia, joilla rekisterissä oleva osoite oli eri kuin allekirjoituksessa, mutta uusi osoite Helsingissä. He olivat siis muuttaneet kaupungin sisällä. Yksi allekirjoittanut henkilö oli muuttanut pois Helsingistä. Lisäksi 20 nimeä tai osoitetta oli niin epäselvästi kirjatut, ettei sitä voitu tarkistaa tai osoite puuttui kokonaan. Nämä allekirjoitukset hylättiin. Mukaan otokseen ei tullut yhtään sellaista allekirjoitusta, josta ei olisi löytynyt henkilötietoja.

Otoksen perusteella hyväksytyjä allekirjoituksia oli 245 kpl ja hylättyjä 21 kpl. Hyväksytyjen allekirjoitusten osuus kaikista tarkistetuista allekirjoituksista on 92,1 % ja hylättyjen osuus 7,9 %.

Tämän suuruisella otoksella ja siitä saadun tuloksen perusteella manuaalisen tarkistuksen virhemarginaali on (99 %:n luottamusväliin perustuen) 4,2 %. Tämä tarkoittaa käytännössä, että käsin tarkastettavien allekirjoitusten (yht. 13 976 kpl) joukossa on 99 % todennäköisyydellä 12 579–13 166 hyväksyttävissä olevaa allekirjoitusta. Kun tämä tulos lisätään sähköisten allekirjoitusten lukumäärään (12 840), niin voidaan sanoa, että 99 %:n todennäköisyydellä hyväksyttävien allekirjoitusten määrä asettuu 25 419–26 006 väliin.

Kun vaadittavia allekirjoituksia tulee olla vähintään 22 512, näyttää erittäin todennäköiseltä, että aineisto sisältää hyväksytyin määrän allekirjoituksia.

On toki mahdollista tarkistaa kaikki käsin tehdyt allekirjoitukset, mutta se ei ole tarkoituksenmukaista, koska edellä kuvattu otantaan perustuva arvio antaa riittävän kattavan kuvan tilanteesta ja on samalla kustannustehokas keino. Jos koko aineisto tarkistettaisiin, siihen kuluisi arviolta noin 720 tuntia, mikä tarkoittaa noin 93 työpäivää, eli yhdeltä henkilöltä noin 19 työpäivää. Laskennallinen kustannus tällaiselle työlle olisi noin 14 000–19 000 euroa.

Lisäksi on huomioitava, että tarkistuksissa ei voitu yksityiskohtaisesti perehtyä siihen, onko sama henkilö tehnyt useamman allekirjoituksen. Tähän kiinnitettiin huomiota ja sen perusteella vaikuttaa siltä, että samojen henkilöiden allekirjoituksia ei aineistossa juurikaan ole. Myöskään satunnaisotanta ei tuonut esille yhtään tällaista tapausta. Koska hyväksyttäviä allekirjoituksia on useita tuhansia enemmän kuin mitä minimivaatimus edellyttää, mahdollisten samojen henkilöiden tekemien useiden allekirjoitusten osuudella ei ole vaikutusta tässä kokonaisuudessa.

Aloitteen arvioimiseen käytetyt kaupunkisuunnittelua koskevat perusteet

Postiosoite

PL 1
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
kaupunginkanslia@hel.fi

Käyntiosoite

Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi/kaupunginkanslia>

Puhelin

+358 9 310 1641

Faksi

Y-tunnus

0201256-6

Tilinro

FI0680001200062637

Alv.nro

FI02012566

Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet

Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet (VAT) tulee maankäyttö- ja rakennuslain mukaan ottaa huomioon ja niitä tulee edistää kaavoituksessa. Malmin lentokentän kaavarunko sekä sen mukaiset asemakaavat vastaavat valtakunnallisiin tavoitteisiin (valtioneuvoston päätös 14.12.2017) painottaen erityisesti seuraavia tavoitteita:

- luodaan edellytykset elinkeino- ja yritystoiminnan kehittämiseksi sekä väestökehityksen edellyttämälle riittävälle ja monipuoliselle asuntotuotannolle
- luodaan edellytykset vähähiiliselle ja resurssitehokkaalle yhdyskuntakehitykselle, joka tukeutuu ensisijaisesti olemassa olevaan rakenteeseen
- suurilla kaupunkiseuduilla vahvistetaan yhdyskuntarakenteen eheyttä
- merkittävät uudet asuin-, työpaikka- ja palvelutoimintojen alueet sijoitetaan siten, että ne ovat joukkoliikenteen, kävelyn ja pyöräilyn kannalta hyvin saavutettavissa
- huolehditaan valtakunnallisesti arvokkaiden kulttuuriympäristöjen ja luonnonperinnön arvojen turvaamisesta
- huolehditaan virkistyskäyttöön soveltuvien alueiden riittävydestä sekä viheralueverkoston jatkuvuudesta

MAL-sopimus

Lentokentän käytössä on ollut noin 130 hehtaarin alue, minkä lisäksi ilmailutoiminta rajoittaa melu- ja suoja-alueääräysten vuoksi noin 200 hehtaarin kokoisen maa-alueen käyttöä kaupungin keskeisellä rakennetulla alueella. Alueen uutta käyttöä asuntotuotantoon on suunniteltu jo vuoden 1992 yleiskaavasta lähtien. Valtion ja Helsingin seudun kuntien yhteisissä, nk. aiesopimuksissa alueen uusi käyttäminen aluerakentamiseen on ollut kirjattuna vuodesta 2000.

Helsingin seudun ja valtion välinen maankäytön, asumisen ja liikenteen sopimus eli MAL-sopimus solmittiin 2.6.2020 vuosiksi 2020–2031. Sopimuksen lähtökohtana on Helsingin seudun maankäyttö, asuminen ja liikenne 2019 -suunnitelma (MAL 2019), joka on valmisteltu yhteistyössä Helsingin seudun kuntien, Helsingin seudun liikenne -kuntayhtymän (HSL) sekä valtion ympäristö- ja liikennehallinnon toimijoiden kesken. Suunnitelma on hyväksytty vuoden 2019 aikana HSL:n hallituksessa, Helsingin seudun yhteistyökokouksessa (HSYK), KUUMA-johtokunnassa sekä useimmissa seudun kunnissa. Suunnitelma sisältää lakisääteisen Helsingin seudun liikennejärjestelmäsuunnitelman.

MAL-suunnitelmassa määritettiin mm. Helsingin seudun asuntotuotannon tavoitetasoksi 16 500 asuntoa vuodessa vuosina 2020–2023. Helsingin osuus tästä on 6 600 asuntoa vuodessa.

Kaupunkistrategia

Malmin lentokentän alueen saaminen uuteen, pääosin asuntorakentamisen ja myös liikunta-, virkistys- ja muiden palvelujen käyttöön 25 000 uudelle asukkaalle on tärkeä kaupunkistrateginen tavoite. Kaupunkistrategian mukaisesti alueiden tasapainoista kehitystä edistetään panostamalla kaupunki uudistusalueisiin, monipuoliseen asuntotuotantoon ja kaupunkiympäristön viihtyisyyteen. Nimetyt kaupunki uudistusalueet ovat Malminkartano-Kannelmäki, Malmi, Mellunkylä ja Vuosaari.

AM-ohjelma

Helsingin kaupunginvaltuusto hyväksyi 11.11.2020 § 313 uuden asunon ja siihen liittyvän maankäytön toteutusohjelma 2020:n (AM-ohjelma). AM-ohjelmassa linjataan, että Helsingissä rakennetaan uudistuotantona ja käyttötarkoituksen muutoksilla vuosittain vähintään 7 000 asuntoa ja vuodesta 2023 alkaen vähintään 8 000 asuntoa. Malmin lentokentän alue on yksi keskeisimmistä aluerakentamisen kohteista. Aluerakentamisprojektien osuus asuntotuotannosta on noin puolet, joten niiden toteutumisen varmistaminen on tärkeää asetettujen tavoitteiden toteuttamiseksi sekä valtion ja Helsingin kaupungin välillä solmittujen sopimusten noudattamiseksi.

Maakuntakaavat

Uudenmaan 4. vaihemaakuntakaavassa lentokenttäalue on merkitty taajama-alueeksi. Vaihemaakuntakaava osoittaa alueelle myös tiivistettävän alueen kehittämisperiaatemerkinnän. Lisäksi alueeseen kohdistuu valtakunnallisesti merkittävä rakennettu kulttuuriympäristö (RKY 2009) ominaisuusmerkintä. Vaihemaakuntakaavalla on myös kumottu lentokenttäalueen ympärille merkinnällä lme-M osoitettu lentomelualue. Vaihemaakuntakaavan suunnittelumääräys edellyttää, että vaihemaakuntakaavan pääkäyttötarkoitus (taajama) sovitetaan yhteen maisema- ja kulttuuriarvojen kanssa ja yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa vaalitaan alueen ominaispiirteitä. Kaavamääräyksen mukaan valtakunnallisesti merkittävän rakennetun kulttuuriympäristön ominaisuusmerkintä osoittaa arvokkaan kokonaisuuden, mutta ensisijaisen maankäyttömuodon määrittelee pääkäyttötarkoitusta osoittava aluevarausmerkintä.

Uudenmaan maakuntavaltuusto hyväksyi Uudenmaan 4. vaihemaakuntakaavan toukokuussa 2017. Maakuntahallitus päätti elokuussa 2017, että kaava tulee voimaan ennen kuin se saa lainvoiman. Helsingin hal-

linto-oikeus antoi 20.12.2018 päätöksen maakuntakaavaa koskeviin valituksiin. Hallinto-oikeus hylkäsi kaikki valitukset mukaan lukien Malmin lentokenttää koskevat valitukset. Korkein hallinto-oikeus antoi 15.5.2020 vuosikirjapäätöksensä vaihemaakuntakaavan suhteen. Päätöksen mukaan Helsingin hallinto-oikeuden päätös pidetään voimassa ja kaikki kaavaan liittyneet valitukset hylätään eli kaava sai lainvoiman tällä päätöksellä.

Uusimaa 2050 maakuntakaavassa Malmin lentokentän alue on osoitettu tiivistettäväksi taajamatoimintojen alueeksi, jolla yhdyskuntarakennetta tulee tehostaa nykyiseen rakenteeseen, erityisesti keskuksiin ja asemanseutuihin tukeutuen ja joukkoliikenteen, kävelyn ja pyöräilyn edellytyksiä parantaen. Vyöhykettä tulee kehittää tiiviinä ja monipuolisena asumisen, työpaikkojen, palveluiden ja viherrakenteen kokonaisuutena ympäristön erityiset arvot huomioon ottaen. Helsingin seudulla vyöhykettä tulee kehittää rakenteeltaan verkostomaisena joukkoliikennekaupunkina. Lentokentän alue on osoitettu kulttuuriympäristön tai maiseman vaalimisen kannalta tärkeäksi alueeksi, jolla yksityiskohtaisemmassa alueiden suunnittelussa, rakentamisessa ja käytössä on turvattava valtakunnallisesti merkittävien kulttuuriympäristöjen ja luonnonperinnön arvot. Alueen suunnittelussa on arvioitava ja sovitettava yhteen maakuntakaavassa osoitetun käyttötarkoituksen mukainen maankäyttö sekä alueen maisema- ja kulttuuriympäristöarvot.

Uudenmaan maakuntavaltuusto hyväksyi elokuussa 2020 kaavakokonaisuuden kolmella eri päätöksellä koskien Helsingin seudun, Itä-Uusimaan sekä Länsi-Uusimaan vaihemaakuntakaavoja, jotka yhdessä ohjaavat koko Uudenmaan maakunnan alueen maankäyttöä. Vaihemaakuntakaavat on eräitä poikkeuksia lukuun ottamatta tarkoitettu korvaamaan Uudellamaalla aikaisemmin voimassa olleet maakuntakaavat. Maakuntahallitus määräsi 7.12.2020 maakuntakaavakokonaisuuden tulevan voimaan valituksista huolimatta. Helsingin hallinto-oikeus määräsi 22.1.2021 kaavakokonaisuuden täytäntöönpanokieltoon. 24.9.2021 hallinto-oikeus totesi, ettei täytäntöönpanokieltoa ollut enää aihetta pitää voimassa siltä osin kuin valitukset oli hylätty.

Yleiskaava

Helsinki kasvaa nopeasti ja Malmin entisen lentokentän alue on yleiskaavan suurin kokonaan uusi asuntorakentamiskohde. Koillisen Helsingin kehityksen kannalta on tärkeää, että Malmi kehittyy ja kasvaa. Seudullisesti Malmi on jäänyt jälkeen muiden aluekeskusten kehityksestä, vaikka juuri Malmilla on mahdollista toteuttaa monipuolista ja kerrostunutta kaupunkia hyvien joukkoliikenneyhteyksien varrella. Malmi on koillisen Helsingin kaupunginosakeskus ja merkittävä solmu-

kohta raideliikenteen verkostokaupungissa. Malmi on Itäkeskukseen vertautuva aluekeskus.

Malmin entisen lentokentän alue on tärkein vielä kokonaan rakentamatta oleva yleiskaavassa rakentamiseen osoitettu alue. Alueen rakentamatta jättämistä ei voida korvata muualle rakentamisella. Korkein hallinto-oikeus kumosi joitakin osia yleiskaavan hyväksymistä koskevasta kaupunginvaltuuston päätöksestä, mikä lisää entisestään Malmin lentokentän alueen merkitystä kaupungin asuntorakentamisessa.

Malmin lentokentän alue suunnitellaan yleiskaavan mukaisesti noin 25 000 asukkaalle ja siellä varaudutaan noin 2000 työpaikkaan. Lentokentän käyttötarkoituksmerkintää ei ole enää alueen yleiskaavassa eikä maakuntakaavassa. Yleiskaavassa lentokentän alueelle on osoitettu rakentamista lähikeskusta C3 -merkinnällä ja asuntovaltainen alue A2 -merkinnällä. Aluetta on tarkoitus kehittää asumisen, puistojen, virkistys- ja liikuntapalveluiden sekä lähipalveluiden käyttöön.

Tärkein julkisen liikenteen yhteys tulee olemaan Viikin-Malmin pikaraitiotie (ViiMa), joka kulkee kantakaupungista Viikin kautta entisen lentokentän alueen läpi Malmin keskustaan aina Malmin sairaalan asti. ViiMa -pikaraitiotien yleissuunnittelu on vuoden 2022 talousarvioehdotuksen investointiohjelmassa ajoitettu 2030 -luvun alkuun. Yleiskaavan mukaisesti varaudutaan myös poikittaiseen Raide-Jokeri 2 -yhteyteen sekä pikaraitiotien ulottamiseen Jakomäen kautta Vantaan suuntaan.

Helsingin yleiskaava on hyväksytty kaupunginvaltuustossa 26.10.2016 § 272 ja kaava on tullut lainvoimaiseksi 8.11.2018. Korkein hallinto-oikeus (KHO) on kumonnut päätöksellään Helsingin yleiskaavan Malmin lentokenttää koskevat valitukset. Päätöksessään KHO on linjannut, että yleiskaavassa on tulkittu maakuntakaavaa oikein eli alueen käyttötarkoitus on muuttunut liikennealueesta taajamatoimintojen alueeksi, sillä valtio on tehnyt päätöksen lentotoiminnan lakkauttamisesta. Lisäksi KHO on linjannut, että maakuntakaavan kulttuuriympäristön vaalimisesta koskeva ominaisuusmerkintä ei edellytä lentoaseman alueen jättämistä kokonaan rakentamisesta vapaaksi. Alueen keskeisten ja luonteenomaisten kulttuurihistoriallisten piirteiden säilyminen voidaan riittävästi varmistaa yleiskaavan pohjalta laadittavassa jatkosuunnittelussa ja asemakaavoituksessa.

Malmin lentoaseman kaavarunko

Malmin lentokentän alueelle on laadittu kaavarunko, joka on hyväksytty kaupunkisuunnittelulautakunnassa 29.11.2016 § 439, joka on asemakaavaa yleispiirteisempi ja yleiskaavaa yksityiskohtaisempi ohjeellinen maankäyttösuunnitelma. Kaupunkiympäristölautakunta hyväksyi

Postiosoite

PL 1
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
kaupunginkanslia@hel.fi

Käyntiosoite

Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi/kaupunginkanslia>

Puhelin

+358 9 310 1641

Faksi

Y-tunnus

0201256-6

Tilinro

FI0680001200062637

Alv.nro

FI02012566

11.12.2018 § 648 kaavarungon tarkistuksen, joka koskee alueen eteläosaa, Nallenrinteen ja Lentoasemankortteleiden asemakaava-alueita.

Kaavarungon mukaisesti alueen rakennusoikeustavoite on 1 350 000 kerrosneliometriä (kem²), joista asuntorakentamista 1 100 000 kem² ja toimitilarakentamista 250 000 kem².

Kaavarungon mukaisesti Malmin lentokentän alueelle rakennetaan kaksi suurta koulua. Toista koulua suunnitellaan Lentoasemankortteleiden asemakaava-alueelle Lentoasemanpuiston laidalle. Alueilla varaudutaan tarvittavien päiväkotien rakentamiseen. Tavoitteena on, että alueelle tulee hyvät kaupalliset palvelut. Malmin kehittyvä asemakeskusta puolestaan palvelee kaupallisten ja julkisten palvelujen osalta koko Koillis-Helsinkiä. Malmin keskustan ja lentokenttäalueen vahva rinnakkain tapahtuva kehittyminen takaa yhdessä koko Malmin kannalta hyvän lopputuloksen.

Asemakaavat

Malmin entisen lentokentän alueen asemakaavat laaditaan vaiheittain noudattaen yleiskaavan ja kaavarungon periaatteita. Alueella on kolme yleiskaavan mukaista lainvoimaista asemakaavaa: Malmin lentoaseman rakennukset (asemakaavan muutos nro 12450, lainvoimainen 14.11.2019), Tattarisillan eritasoliittymä (asemakaavan muutos nro 12480, lainvoimainen 8.1.2019) ja Fallkullan tila (asemakaavan muutos nro 12479, lainvoimainen 12.3.2019.)

Malmin lentoaseman rakennukset on suojeltu asemakaavalla. Lentokentän arvokkaat rakennukset tulevat säilymään ja kaavassa rakennukset on osoitettu toimitilakäyttöön. Asemakaavan tavoitteena on mahdollistaa monipuolinen käyttö. Asemakaavan mukaisesti rakennuksiin saa sijoittaa julkisia palvelutiloja, liike-, toimisto-, opetus-, varasto-, ja näyttelytiloja, kokoontumistiloja, kahvila- ja ravintolatiloja sekä liikunta- ja vapaa-ajan toimintaa palvelevia tiloja.

Fallkullan tila on asemakaavassa osoitettu puistoksi, lähivirkistysalueeksi ja kulttuurimaiseman kannalta arvokkaaksi viljelyalueeksi. Kaavaratkaisussa varaudutaan Malmin lentokentän alueen rakentamiseen ja uuden rakenteen vaatiman palveluverkon toteuttamiseen sekä alueen nykyisten toimintojen jatkumiseen alueella. Alueelle on suunniteltu nykyisten toimintojen lisäksi uusi koulu ja päiväkotiki sekä nykyisen päiväkodin laajennus, liikuntapuisto ja leikkikenttä. Lisäksi kaava-alueelle on suunniteltu asuinkeuhkasto ja palvelurakennus sekä kaksi pientä huoltorakennusta.

Tattarisillan eritasoliittymän asemakaavan muutos koskee alueita Lahdenväylällä ja Porvoonväylällä Kehä 1:n liittymästä koilliseen sekä

alueita Tattariharjun ja Kivikon teollisuusalueilla. Asemakaava mahdollistaa uuden eritasoliittymän Lahdenväylälle sekä Tattariharjun ja Kivikon teollisuusalueiden välisen kadun rakentamisen. Tattarisillan nimeksi on muutettu Ilmasilta ja Tattarisillantien nimeksi Ilmasillantie. Ilmasillan poikki on suunnitteilla säteittäinen pikaraitiotieyhteys Helsingin keskustasta (Viikin-Malmin pikaraitiotie) ja poikittainen runkolinja Jokeri 2 Vuosaaresta Myyrmäkeen.

Kaupunginvaltuusto hyväksyi 31.3.2021 Nallenrinteen asemakaavamuutoksen § 79 ja Lentoasemankortteleiden asemakaavamuutoksen § 80. Kaavoista on valitettu ja ne ovat hallinto-oikeuden käsittelyssä. Nallenrinteen kaavaratkaisu mahdollistaa asuinalueen rakentamisen lähipalveluineen ja puistoalueineen noin 2 800 asukkaalle entisen lentokenttäalueen eteläosaan Tattariharjuntien varrelle. Lentoasemankortteleiden kaavaratkaisu mahdollistaa uuden asuinalueen rakentamisen lähipalveluineen ja puistoalueineen noin 2200 asukkaalle. Lentoasemankortteleiden alueelle on osoitettu kaavassa myös pelastusasema, koulu ja päiväkotiki sekä koko alueen keskeisin viheralue, Lentoasemanpuisto.

Seuraavat asemakaavoitettavat alueet sijoittuvat Viikin-Malmin pikaraitiotien suunnitellun linjauksen varrelle ja kytkevät entisen lentokentän alueen Malmin keskustaan. Alueella on vireillä Pikitehtaankortteleiden ja Sunnuntaikortteleiden asemakaavahankkeet. Malmin entisen lentokentän keskustan käsittävä asemakaavanmuutos, Kiitotienkorttelit, tulee vireille vuoden 2022 alussa.

Vuorovaikutus ja kaupunkilaisten mahdollisuus vaikuttaa suunnitteluratkaisuihin

Kaavojen ja suunnitelmien valmistelussa on noudatettu maankäyttö- ja rakennuslakia ja -asetusta. Vuorovaikutus on ollut riittävää ja osallisille on tarjottu useita tilaisuuksia ja keinoja osallistua suunnitteluun.

Alueen investointiohjelma ja kaupunkitaloudelliset vaikutukset

Kaupunki on investointiohjelmissaan varautunut Malmin entisen lentokentän alueen rakentamisen käynnistämiseen 2020-luvun alussa. Kaupunginvaltuusto on vuosien 2020 ja 2021 talousarvioiden investointiohjelmissa varannut investointimäärärahaa Malmin lentokentän alueen esi-, katu-, puisto- ja liikunta- aluerakentamista varten. Vuoden 2020 talousarviossa investointimäärärahaa varattiin 125 200 000 euroa ajalle 2020–2029 ja vuoden 2021 talousarviossa 173 800 000 euroa ajalle 2021–2030. Talonrakentamisen investointiohjelmissa on ensimmäisille kaava-alueille varattu investointimäärärahaa yhteensä 64 600 000 euroa vuosille 2022–2031 kahden koulun, kahden päiväkodin ja pelastusaseman rakentamiseen sekä vanhojen lentoasemarakennusten tekniin korjauksiin. Vuoden 2022 talousarvioehdotuksen investointimäärärahoista päätetään kaupunginvaltuustossa joulukuussa 2021.

Malmin lentokentän rakentamisen kaupunkitaloudelliset vaikutukset ovat erittäin merkittäviä. Kaavarunkoalueen esi-, katu- ja puistorakentamisen sekä palvelurakennusten budjettirahoitteisten investointikustannusten on arvioitu olevan suuruusluokkaa 500 000 000 euroa. Kaupungin aluerakentamisprojektitoiminnasta saaman 40-vuotisen kokemuspohjan perusteella yksi kaupungin budjettivaroilla investoima euro käynnistää 4–8 euron edestä yksityisiä investointeja, riippuen alueiden erilaisista ominaisuuksista, lähtötilanteesta ja tavoitteista. Malmi entisen lentokentän alueen rakentamisessa yksityisten investointien osuus on suuruusluokkaa 3 miljardia euroa, jos oletetaan maltillisesti, että yhdellä kaupungin budjettivaroin investoimalla eurolla alueelle saadaan liikkeelle kuuden euron edestä yksityisiä investointeja.

Vaihtoehtoiset suunnitelmat ja korvaavat kentät

Aloitteessa ja julkisuudessa on esitetty vaihtoehtoa, jossa lentotoiminta voisi säilyä uuden kaupunkirakenteen keskellä, kun kiitoteistä säilytettäisiin yksi ja uudet asuinkorttelit sijoittuisivat kentän reunalle. Tätäkin vaihtoehtoa on tutkittu Malmin lentokentän alueen kaavarunkotyön yhteydessä. Toimintojen yhdistäminen on osoittautunut käytännössä mahdottomaksi etupäässä meluhaittojen ja onnettomuusriskien vuoksi. Lentotoiminnan vaatimat turvaetäisyydet ovat huomattavat ja toisaalta maankäyttö- ja rakennuslaki asettaa tiukat normit terveelliselle ja turvaliselle asumisen ympäristölle.

Liikenne- ja viestintäministeriö on myöntänyt avustuksia lentoasemien ja lentopaikkojen toiminta- ja investointimenoihin. Tukea on myönnetty Nummelan, Hyvinkään, Pyhtään ja Lahti-Vesivehmaan lentokenttien investointeihin. Avustuspäätöksillä on huomioitu eduskunnan 4.4.2018 antama lausuma koskien toimenpiteitä Malmin lentokentän korvaavien lentopaikkatoimintojen turvaamiseksi. Useat Malmilla toimineet tahot ovat jo siirtyneet muille kentille.

Malmin lentokenttää koskevia päätöksiä

Helsingin kaupunginhallituksen päätös 10.5.1935 luovuttaa korvauksetta valtion käyttöön noin 55 hehtaaria Tattarisuon viljelyalueesta käytettäväksi ilmaliikenteeseen, ensi sijassa posti- ja siviili-ilmaliikenteeseen, niin pitkäksi aikaa kuin valtio katsoo sen tarpeelliseksi ja sitä käytetään mainittuun tarkoitukseen, ei kuitenkaan pidemmäksi aikaa kuin 99 vuodeksi eli 10.5.2034 saakka. Malmin lentokenttä valmistui toimintakuntoon joulukuussa 1936 ja lentokenttä vihittiin virallisesti käyttöön 15.5.1938.

Helsingin kaupunginhallituksen päätös 17.7.1939 antaa valtiolle käyttöön noin 66,5 hehtaarin alueen. Lentokentän pohjoispuolelta Puistolasta annettiin 0,27 hehtaarin kokoinen alue radiosuuntimen sijoituspai-

kaksi 15.11.1948 tehdyllä sopimuksella. Lentokentän aluetta laajennettiin vielä 4,4 hehtaaria 19.11.1951 tehdyllä sopimuksella. Viimeisin sopimus on tehty 21.12.1995, jossa sovittiin alueista, joita ilmailulaitos (Finavia Oyj) sai luovuttaa 20 vuodeksi ilman erillistä lupaa kolmannelle ilmailuun liittyvään käyttöön ja alueista, jotka voitiin luovuttaa rakennettaviksi. Kaupungin korvausvelvollisuus ilmailulaitoksen vuokralaisille rakennuksista yms. lakkasi 1.1.2010. Vuoden 1995 sopimuksen yhteydessä tehtiin aluevaihto, jossa lentokentän päärakennuksen ja hangaarin maa-alueet jäivät valtiolle ja kaupunki sai Fallkullan maa-alueita.

Vuonna 1946 Malmi liitettiin Helsinkiin suuressa alueliitoksessa.

Helsingin lentoasema otettiin väliaikaisesti käyttöön Helsingin olympialaisten ajaksi kesällä 1952. Kisojen tilausliikenne ohjattiin vielä keskenräiselle kentälle Aeron (Finnair) toimiessa Malmilta käsin. Uuden lentoaseman avajaisia vietettiin 10.7.1952.

Helsingin kaupunginvaltuuston päätös 21.12.1960 laatia koillisiin kaupunginosiin asemakaava. Malmin lentokentän sisältävä asemakaava vahvistettiin 21.4.1964. Yleiskaava 1960:ssa kenttäalue on varattu lentoliikenteelle. 1960- ja 70-lukujen vaihteessa määriteltiin, että esikaupunkialueista tehokkaimmin rakennettaisiin Malmi ja Itäkeskus. 1970- ja 1980-luvuilla Malmin aluekeskus oli tärkein kohde kaavoituksessa ja rakentamisessa. Lentokenttä jäi syrjään suunnittelun painopistealueista.

Kaupunkisuunnittelulautakunnan päätös 28.2.1985 lisätä kaupunkisuunnitteluviraston toimintasuunnitelmaan Malmin lentokenttäalueen yleiskaavoittamisen asunto- ja virkistystarkoituksiin siten, että työ suoritettaisiin vuosien 1986–1987 aikana. Lautakunta hyväksyi 13.1.1986 viraston toimintasuunnitelmaan lentokenttäalueen suunnittelutyön. 1980-luvulla kaupunkisuunnittelulautakunta päätti kenttäalueen kaavoittamisesta asunto- ja virkistyskäyttöön. Alueelle laadittiin suunnitelmia osayleiskaavan pohjaksi.

Valtioneuvoston periaatepäätös 11.7.1985 pääkaupunkiseudun erityisongelmien toimenpideohjelmaksi. Tähän liittyen selvitettiin Malmin lentokentän tulevaan käyttöä ja käyttösopimusten lyhentämistä.

Kaupunginvaltuuston päätös 9.12.1992 hyväksyä yleiskaava 1992. Kaavassa lentokenttä on osoitettu merkinnällä L(A) liikennealueeksi, joka muutetaan asuntoalueeksi, jos yleiskaavakartalla osoitettu muu toiminta siirtyy alueelta pois.

Valtioneuvoston päätös 11.5.2000 yhteistoiminta-asiakirjasta valtion, pääkaupunkiseudun ja kehyskuntien välillä, jossa valtio ilmoitti olevansa valmis luopumaan Malmin lentokentän vuoteen 2034 ulottuvasta

maanvuokra-oikeudestaan 1.1.2006 alkaen, mikäli Helsingin kaupunki kaavoittaa vapautuvat alueet pääosin asutokäyttöön ja sovitaan korvauksista sekä Malmin kenttää korvaavista järjestelyistä. Valtio ei luopunut kentän käytöstä sovittuun päivämäärään mennessä.

Kaupunginvaltuusto hyväksyi 26.11.2003 yleiskaava 2002:n, joka tuli osittain voimaan 23.12.2004, 18.11.2005 ja 19.1.2007. Lentokentän alue oli yleiskaavaehdotuksessa merkitty asumiseen, mutta kaavasta tehdyn valituksen johdosta alue poistettiin siitä.

Uudenmaan maakuntavaltuuston päätös 14.12.2004 hyväksyi Uudenmaan maakuntakaavan, jonka ympäristöministeriö vahvisti 8.11.2006. Kaavassa Malmin lentokentän alue on liikennealuetta, jonka toissijainen käyttötarkoitus on taajamatoimintojen alue.

Uudenmaan maakuntavaltuuston päätös 20.3.2013 hyväksyi Uudenmaan 2. vaihemaakuntakaava, jossa alue on taajamatoimintojen aluetta ja kulttuuriympäristön vaalimisen kannalta tärkeä alue (RKY 2009). Ympäristöministeriö vahvisti kaavan 30.10.2014 ja se tuli lainvoimaiseksi KHO:n päätöksellä 29.4.2016.

Valtioneuvoston kehyspäätös 26.3.2014, jossa hallitus totesi, että asuntorakentamisen edellytysten parantamiseksi Helsingin seudulla valtio vetäytyy toimintoineen Helsinki-Malmin lentoasemalta siten, että alue on mahdollista ottaa asuin käyttöön viimeistään 2020-luvun alussa.

Valtioneuvoston periaatepäätös 20.11.2014 valtion ja Helsingin seudun kuntien välisestä sopimuksesta suurten liikenteen infrahankkeiden tukemisesta ja asuntotuotannon edistämisestä. Syksyllä 2014 tehdyn sopimuksen mukaan valtio lopettaa lentotoiminnan Malmilla vuoden 2016 lopussa tai viimeistään vuonna 2020. Kaupunginhallitus päätti 6.10.2014 § 1012 hyväksyä ehdotetun valtion ja Helsingin seudun kuntien välisen sopimuksen.

Kaupunginvaltuuston päätös 26.11.2014 § 365 ostaa Finavia Oyj:n ja Senaatti-kiinteistöjen Malmin lentoasemalla omistamien kiinteistöt ja rakennukset sekä käyttöoikeussopimusten päättäminen.

Kaupunginvaltuuston päätös 30.3.2016 § 87 kunnan asukkaan aloitteesta Malmin lentoaseman säilyttämisestä ilmailukäytössä. Valtuusto päätti, että aloite ei anna aihetta enempiin toimenpiteisiin ja katsottiin aloite siten loppuun käsitellyksi. Kunnan asukkaan aloitteen oli allekirjoittanut yli 2 % Helsingissä asuvista täysi-ikäisistä äänioikeutetuista asukkaista. Asian käsittelyn yhteydessä tehtiin ehdotus, että kaupunki järjestää Malmin lentokentän tulevaisuudesta kunnallisen neuvoo-antavan kansanäänestyksen, jossa äänestäjät saavat valita kentästä

luopumisen ja kentän säilyttämisen välillä. Kaupunginvaltuusto ei hyväksynyt ehdotusta.

Kaupunginvaltuusto päätös 26.10.2016 § 276 hyväksyi Helsingin uusi yleiskaava. Yleiskaavassa lentokentän alue on asuntovaltaista aluetta (A2) ja lähikeskusta (C3). Yleiskaavan tavoitteena on, että alue kytetään pikaraitiotiellä Helsingin ja seudun joukkoliikenteen runkoverkoon. Yleiskaavan käsittelyn yhteydessä äänestettiin kaavan palauttamisesta valmisteluun Malmin lentokentän osalta. Palautusesitys ei saanut riittävää kannatusta ja hävisi äänin 22–56. Korkein hallinto-oikeus hylkäsi valitukset Malmin lentokentän osalta päätöksellään 5.12.2018.

Liikenteen turvallisuusvirasto Trafín päätös 28.11.2016 Helsinki-Malmin lentoaseman toiminnan päättymisestä 2016. Finavia lopetti toiminnan Malmin lentokentällä 31.12.2016.

Kaupunkisuunnittelulautakunnan päätös 8.12.2015 § 387 hyväksyi Malmin lentokentän alueen kaavarunko jatkossa laadittavien asemakaavojen, asemakaavamuutosten ja poikkeamispäätösten pohjaksi. Kaupunkisuunnittelulautakunnan päätös 3.12.2016 § 439 hyväksyi 1.12.2015 päivätyn ja 29.11.2016 muutetun Malmin lentokentän alueen kaavarunko jatkossa laadittavien asemakaavojen, asemakaavamuutosten ja poikkeamispäätösten pohjaksi. Kaavarungon valmistelussa on painotettu valtakunnallisissa alueiden käyttötavoitteissa esitettyjä tavoitteita riittävän tonttitarjonnan, olemassa olevan yhdyskuntarakenteen hyödyntämisen, joukkoliikenteen toimintaedellytysten parantamisen ja valtakunnallisesti merkittävän kulttuuriympäristön arvojen säilymisnäkökulman kannalta.

Kiinteistölautakunnan päätös 1.12.2016 § 487 vuokrata Malmin lentokenttä ry:lle noin 39,3 ha alue valvomattoman lentopaikan pitämistä varten 1 kk irtisanomisajoin kuitenkin kauintaan 31.12.2019 saakka.

Liikenteen turvallisuusvirasto Trafín päätös 28.11.2016 Helsinki-Malmin lentoaseman toiminnan päättymisestä. Finavia lopetti toiminnan Malmin lentokentällä 31.12.2016.

Uudenmaan maakuntavaltuusto hyväksyi Uudenmaan 4. vaihemaakuntakaavan. Kaavassa Malmin lentokenttäalue on merkitty taajama-alueeksi. Maakuntahallitus päätti 21.8.2017, että kaava tulee voimaan ennen kuin se saa lainvoiman. Kaava on saanut lainvoiman 15.5.2020.

Kaupunginhallituksen päätös 5.2.2018 § 80 antaa lausunto Uudenmaan ELY-keskukselle Malmin lentokentän rakennussuojelulain mukaisesta suojeluesityksestä. Uudenmaan ELY-keskuksen päätös 26.6.2019, jossa todetaan, että Malmin lentoaseman suojelu on mah-

dollista, riittävää ja tarkoituksenmukaista asemakaavoituksen keinoin. YLY-keskus totesi, että Malmin lentoaseman suojelu tullaan ratkaisemaan rakennusperintölain 2.2 §:n mukaisesti asemakaavoituksella maankäyttö- ja rakennuslain mukaisella tavalla.

Eduskunta hylkäsi 4.4.2018 Lex Malmi -kansalaisaloitteen. Kansalaisaloitteessa ehdotettiin lain säätämistä Helsinki-Malmi lentopaikan säilyttämiseksi ilmailukäytössä, oheistoiminnan kehittämiseksi sekä lentopaikan kulttuuriympäristöarvojen säilyttämiseksi.

Kaupunginvaltuuston päätös 7.11.2018 § 350 hyväksyä Tattariharjun eritasoliittymän asemakaavan ja asemakaavan muutoksen. Kaava on tullut lainvoimaiseksi 8.1.2019.

Kaupunginvaltuuston päätös 28.11.2018 § 394 valtuutettu Sampo Terhon aloitteesta kunnallisen kansanäänestyksen järjestämiseksi Malmin lentokentän säilyttämisestä. Kaupunginvaltuusto katsoi aloitteen loppuun käsittelyksi. Asian käsittelyssä esitettiin asian palauttamista valmisteluun siten, että Helsinki järjestää vuoden 2019 aikana kunnallisen kansanäänestyksen Malmin lentokentän alueen säilyttämisestä ilmailukäytössä sekä lykkää kentän toiminnan alasajoon liittyvien päätösten toimeenpanon, kunnes äänestys on järjestetty. Kaupunginvaltuusto päätti jatkaa asian käsittelyä äänin 53–28.

Kaupunkiympäristön toimialan tontit -yksikön päällikön viranhaltijapäätös 5.12.2018 § 65 irtisanoa Malmin lentokenttäyhdistys ry:n vuokrasopimus. Kaupunkiympäristölautakunta hylkäsi päätöksellään 20.8.2019 § 375 viranhaltijapäätöksestä tehdyt oikaisuvaatimukset. Helsingin hallinto-oikeus hylkäsi tehdyt valitukset päätöksellään 17.3.2021. Korkein hallinto-oikeus jätti tutkimatta Malmin lentoaseman ystävät ry:n tekemän valituslupahakemuksen päätöksellään 29.9.2021. Hallinto-oikeuden päätös on siten lainvoimainen. Malmin lentokenttäyhdistys ry haastoi kaupungin vastaajaksi käräjäoikeuteen vaatien mm. maanvuokrasopimuksen vuokra-ajan jatkamista. Helsingin käräjäoikeus hylkäsi Malmin lentokenttäyhdistys ry:n vaatimukset tuomiollaan 23.12.2020. Käräjäoikeuden tuomion perusteella alueella suoritettiin häätö ja Malmin lentokenttäyhdistys ry:n hallitsema alue luovutettiin kaupungin vaapaaseen hallintaan. Asia on vireillä hovioikeudessa. Ratkaisu ei ole lainvoimainen.

Kaupunginvaltuuston päätös 16.1.2019 § 11 hyväksyä Malmin lentoaseman rakennusten asemakaavan muutos ja § 12 Fallkullan tilan asemakaavan muutos. Lentoaseman kortteleiden kaava tuli lainvoimaiseksi 14.11.2019 ja Fallkullan tilan kaava 12.3.2019.

Kaupunginvaltuuston päätös 29.11.2019 § 340 varata talousarvion 2020 investointiohjelmassa investointimäärärahoja Malmin lentokentän

alueen esi-, katu-, puisto- ja liikunta-aluerakentamista varten 125 200 000 euroa ajalle 2020–2029.

Kaupunkiympäristön toimialan maaomaisuuden kehittäminen ja tontit - palvelun yritystonttitiimin päällikön viranhaltijapäätös 31.12.2019 § 140 Malmin entisen lentokentän alueen yksittäisten maanvuokrasopimusten irtisanominen (vuokralaisina AR-Flight Oy, Helitech Oy, Copterman Oy, yksityishenkilö, Nor-maali Holding Oy, Kevytilmailu-Light Aviation ry, Konekorhonen Oy, Tunair Oy (Avaus- ja Painepesupalvelu Oy Finland), Kanair Malmi Oy, Cut Oy ja Suomen Kuumailmapallokerho ry). Kaupunkiympäristölautakunta hylkäsi päätöksellään 10.11.2020 § 671 viranhaltijapäätöksestä tehdyt oikaisuvaatimukset. Osa vuokralaisista valitti hallinto-oikeuteen. Asian käsittely hallinto-oikeudessa on rauennut hallinto-oikeuden 27.9.2021 tekemällä päätöksellä, koska suurin osa valittajista peruutti valituksensa hallinto-oikeuteen osana kärjäoikeudessa vahvistettuja sovintoja. Hallinto-oikeudessa vireillä vielä seuraavien vuokralaisten: Konekorhonen Oy ja Helitech Oy valitukset sekä Malmin lentoaseman ystävät ry:n tekemä valitus.

Kärjäoikeudessa on käsitelty seuraavien edellä mainittujen vuokralaisten sopimusten irtisanomista koskevia asioita: AR-Flight Oy, Helitech Oy, Copterman Oy, yksityishenkilö, Nor-maali Holding Oy, Kevytilmailu-Light Aviation ry, Konekorhonen Oy, Tunair Oy (Avaus- ja painepesupalvelu Oy Finland) ja Kanair Malmi Oy. Kärjäoikeus vahvisti 21.6.2021 ja 19.8.2021 sovintoratkaisut kaupungin ja kaikkien muiden vuokralaisten paitsi Konekorhonen Oy:n ja Helitech Oy:n välille. Tehdyissä sovintosopimuksissa maanvuokrasopimukset on vahvistettu päättyneiksi sopimuksissa sovittuihin päivämääriin ja edellä mainitut vuokralaiset ovat sitoutuneet luopumaan kaikista jatkovaatimuksistaan ja kanneperusteistaan kaupunkia kohtaan. Helitech Oy:n ja Konekorhonen Oy:n osalta Helsingin kärjäoikeus on antanut tuomion 29.9.2021, jonka mukaan maanvuokrasopimukset on vahvistettu päättyneiksi. Helitech Oy ja Konekorhonen Oy ovat tuomion perustelujen mukaan myöntäneet mm. kaupungin vaatimuksen sopimuksen päättämisestä oikeaksi. Helitech Oy:n ja Konekorhonen Oy:n tuomiot ovat lainvoimaiset.

Liikenne- ja viestintäministeriön päätös 16.6.2020 myöntää avustuksia lentoasemien- ja lentopaikkojen toiminta- ja investointimenoihin vuodelle 2020. Yleisilmailulentopaikkoja tuettiin yhteensä 2 miljoonalla eurolla. Tukea myönnettiin Nummelan, Hyvinkään, Pyhtään ja Lahti-Vesivehmaan lentokenttien investointeihin. Päätöksellä huomioitiin eduskunnan 4.4.2018 antama lausuma koskien toimenpiteitä Malmin lentokentän korvaavien lentopaikka-toimintojen turvaamiseksi.

Uudenmaan maakuntavaltuuston päätös 25.8.2020 Uusimaa 2050 kaavakokonaisuudesta, jossa Malmin lentokentän alue on osoitettu ti-

vistettäväksi taajamatoimintojen alueeksi. Maakuntahallitus päätti kaavojen voimaantulosta 7.12.2020. Maakuntakaava ei ole vielä lainvoimainen. Alueen maankäyttöä ja tarkempaa suunnittelua ohjaa yleiskaava 2016.

Kaupunginhallituksen päätös 21.9.2020 § 576 hyväksyä Helsingin seudun ja valtion välisen maankäytön, asumisen ja liikenteen sopimuksen eli MAL-sopimuksen 2020–2031, jossa määritettiin Helsingin seudun asuntotuotannon tavoitetasoksi 16 500 asuntoa vuodessa vuosina 2020–2023. Helsingin osuus tästä on 6 600 asuntoa vuodessa.

Kaupunginvaltuuston päätös 11.11.2020 § 313 hyväksyä Asumisen ja siihen liittyvän maankäytön toteutusohjelma 2020 (AM-ohjelma): Helsingissä rakennetaan uudistuotantona ja käyttötarkoituksen muutoksilla vuosittain vähintään 7 000 asuntoa ja vuodesta 2023 alkaen vähintään 8 000 asuntoa. Malmin lentokentän alue on yksi keskeisimmistä aluerakentamisenkohteista.

Kaupunkiympäristön toimialan maaomaisuuden kehittäminen ja tontit palvelun tontit -yksikön päällikön viranhaltijapäätös 25.11.2020 § 333 irtisanoa Malmin entisen lentoaseman alueen maanvuokralaisten maanvuokrasopimukset (vuokralaisina RL-Trading Oy, AR-Flight Oy, Heli-tech Oy, HF Helicopters Oy, Suomen Ilmailuliitto ry). Kaupunkiympäristölautakunta hylkäsi päätöksellään 24.8.2021 § 387 viranhaltijapäätöksestä tehdyt oikaisuvaatimukset. Osa vuokralaisista on jo poistunut alueelta.

Kaupunginvaltuuston päätös 9.12.2020 § 352 varata talousarvion 2021 investointiohjelmassa investointimäärärahoja Malmin lentokentän alueen esi-, katu-, puisto- ja liikunta-aluerakentamista varten 173 800 000 euroa ajalle 2021–2030.

Kaupunginhallitus päätti 8.2.2021 § 114 Nallenrinteen kaava-alueen asuintonttien ensimmäisistä tontinvarauksista.

Ympäristöministeriö hylkäsi päätöksellään 10.3.2021 valitukset, jotka on tehty Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen päätöksestä. Malmin lentoaseman ystävät ry:n ja Museoviraston tekemät valitukset koskivat Malmin lentoaseman alueen suojelua. Valitukset hylättiin, koska ministeriö katsoo, ettei ELY-keskuksen päätös ole lainvastainen. Lentoaseman terminaalirakennus ja hangaari on suojeltu asemakaavalla.

Kaupunginvaltuuston päätös 31.3.2021 § 79 hyväksyä Nallenrinteen asemakaavanmuutos.

Kunnallista neuvoo-antavaa kansanäänestystä koskevat säännökset

Postiosoite

PL 1
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
kaupunginkanslia@hel.fi

Käyntiosoite

Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi/kaupunginkanslia>

Puhelin

+358 9 310 1641

Faksi

Y-tunnus

0201256-6

Tilinro

F10680001200062637

Alv.nro

F102012566

Kunnallisesta neuvoo-antavasta kansanäänestyksestä on säädetty kuntalain (410/2015) 24 ja 25 §:ssä. Valtuusto voi päättää, että kunnalle kuuluvasta asiasta toimitetaan kansanäänestys. Kansanäänestys on neuvoo-antava.

Kansalaisten vaikutusmahdollisuuksia on pyritty lisäämällä sellaisella suoran kansanvallan sovellutuksella, joka on sopusoinnussa edustuksellisen demokratian kanssa. Valtuustossa tehtävien päätösten tueksi voidaan järjestää neuvoo-antava kunnallinen kansanäänestys.

Kuntalain mukaan kunta voi järjestää kansanäänestyksen mistä tahansa kunnalle kuuluvasta asiasta mutta kansanäänestyksen järjestäminen pienestä asiasta ei tule käytännössä kysymykseen. Kuntalaissa korostetaan valtuuston vahvaa asemaa ja kokonaisvastuuta kunnan toiminnasta ja taloudesta. Valtuusto vastaa strategisesta päätöksenteosta ja kuntakonsernin tavoitteiden asettamisesta, toiminnan ja talouden tasapainosta. Valtuusto tekee päätökset kaikissa laissa mainituissa kunnan kannalta tärkeissä asioissa. Helsingissä valtuuston päätösvalta on tarkemmin määrätty hallintosäännön 7 luvussa. Lähtökohtana on, että valtuusto päättää merkittävistä, periaatteellisista ja taloudellisesti laajakantoisista asioista.

Kansanäänestykseen nostettava asia voi lähtökohtaisesti olla valtuuston toimivaltaan kuuluva erityisen merkittävä, erityisen periaatteellinen tai taloudellisesti erityisen laajakantoinen asia.

Kunnallisia kansanäänestyksiä on järjestetty 63, siitä lähtien kuin äänestysmahdollisuus lisättiin lakiin vuonna 1990. Äänestyksistä 58 on koskenut kuntaliitoksia. Kuntaliitosta voidaan pitää malliesimerkkinä asiasta, joka on erittäin merkittävä ja laajakantoinen ja koskettaa kaikkia kuntalaisia. On näin sopiva kunnallisen kansanäänestyksen kohdeksi.

Kunnallinen kansanäänestys on järjestetty kunnissa, joissa on ollut alle 50.000 asukasta (äänioikeutettuja vielä selvästi vähemmän), suurimpana Mikkelin kaupunki vuonna 1998.

Tarkemmat säännökset kansanäänestyksestä ovat laissa menettelystä neuvoo-antavista kunnallisista kansanäänestyksistä (656/1990). Tätä menettelylakia on muutettu ja muutos tulee voimaan 1.3.2022. Muutoksen myötä kansanäänestys voidaan järjestää myös kuntavaalien yhteydessä ja valtuusto voi päättää, että äänestys toimitetaan pelkästään kirjeäänestyksenä.

Tähän mennessä toimitetuissa kunnallisissa kansanäänestyksissä kirjeäänestystä on käyttänyt keskimäärin 80 prosenttia kaikista äänestäneistä.

Kansanäänestyksen järjestäminen on menettelylain voimassa olevien, 1.3.2022 voimaan tulevien säännösten ja Helsingin kaupungin koon vuoksi sängen raskas prosessi. Se vertautuu kuntavaalien järjestämiseen. Vaaleista juuri kuntavaaleissa kunnan oma vastuu järjestelyistä ja päätöksistä on suurin. Yksittäisen kunnan kansanäänestyksessä, jossa valtiollisilta vaaliviranomaisilta ei tule lainkaan apua tai rahoitusta, tämä korostuu entisestään, joten työtä ja kustannuksia tulee todennäköisesti kuntavaaleja enemmän.

Kuntavaalien järjestelyt on käynnistettävä Helsingissä, yli 500 000 äänioikeutetun ja 165 äänestyspaikan vuoksi, noin puoli vuotta ennen vaalipäivää. Kansanäänestyksen järjestäminen ei poikkea tästä. Äänioikeusrekisterin perustaminen, kirjeäänestysasiakirjojen laatiminen, painattaminen ja lähettäminen, äänestyspaikkojen järjestäminen, vaali- ja laskentahenkilöstön rekrytoiminen (n.500-1000 henkilöä) sekä äänestyslautakuntien täyttäminen (n.1000-2000 henkilöä) edellyttää valmisteluja ja valtuuston äänestyspäätös tulisi tehdä noin puoli vuotta ennen äänestyspäivää.

Kunnallisen kansanäänestyksen ennakkoäänestyksen (kirjeäänestys) päättymisajankohdasta johtuen kansanäänestykseen liittyy kunnissa, joissa on paljon äänioikeutettuja, vakava äänenkäytön kirjaamiseen vaikuttava ongelma, joka jättää mahdolliseksi äänenkäytön sekä kirjeäänestyksessä että äänestyspäivän äänestyksessä, mikä puolestaan vaikuttaa äänestyksen tuloksen luotettavuuteen. Huoli tästä on saatettu oikeusministeriön vaaliyksikön tietoon ja 1.3.2022 voimaan tuleva muutos parantaa jonkin verran tilannetta.

Vaalilain 188 §:ssä säädetään vaaleihin liittyvästä kustannusten jaosta. Kansanäänestyksessä kaikki kustannukset suoritetaan kunnan varoista. Kuntavaalien kustannukset Helsingissä ovat karkeasti arvioiden noin 3,5 miljoonaa euroa. Kunnallisen kansanäänestyksen kustannukset voivat olla vielä tätäkin suuremmat, koska kunnan kustannettavaksi tulevat kuntavaalien muiden kulujen lisäksi kuntavaaleissa oikeusministeriön maksamat erinäiset kustannukset.

Esittelijä

Kaupunginhallitus

Lisätiedot

Timo Linden, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 36550
timo.linden(a)hel.fi

Liitteet

1 Kunnan asukkaan aloite 2.8.2021 Malmin lentokenttä

Oheismateriaali

Postiosoite
PL 1
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
kaupunginkanslia@hel.fi

Käyntiosoite
Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi/kaupunginkanslia>

Puhelin
+358 9 310 1641
Faksi

Y-tunnus
0201256-6

Tilinro
FI0680001200062637
Alv.nro
FI02012566

- 1 Kunnan asukkaan aloite 2.8.2021, Malmin lentokenttä, liite, sähköinen osallistujaluettelo
- 2 Kunnan asukkaan aloite 2.8.2021, Malmin lentokentän kansanäänestys, liite käsin allekirjoitettu 1
- 3 Kunnan asukkaan aloite 2.8.2021, Malmin lentokentän kansanäänestys, liite käsin allekirjoitettu 2
- 4 Kunnan asukkaan aloite 2.8.2021, Malmin lentokentän kansanäänestys, liite käsin allekirjoitettu 3
- 5 Kunnan asukkaan aloite 2.8.2021, Malmin lentokentän kansanäänestys, liite käsin allekirjoitettu 4
- 6 Kunnan asukkaan aloite 2.8.2021, Malmin lentokentän kansanäänestys, liite käsin allekirjoitettu 5
- 7 Kunnan asukkaan aloite 2.8.2021, Malmin lentokentän kansanäänestys, liite käsin allekirjoitettu 6
- 8 Kunnan asukkaan aloite 2.8.2021, Malmin lentokentän kansanäänestys, liite käsin allekirjoitettu 7
- 9 Kunnan asukkaan aloite 2.8.2021, Malmin lentokentän kansanäänestys, liite käsin allekirjoitettu 8
- 10 Kunnan asukkaan aloite 2.8.2021, Malmin lentokentän kansanäänestys, liite käsin allekirjoitettu 9
- 11 Kunnan asukkaan aloite 2.8.2021, Malmin lentokentän kansanäänestys, liite käsin allekirjoitettu 10
- 12 Kunnan asukkaan aloite 2.8.2021, Malmin lentokentän kansanäänestys, liite käsin allekirjoitettu 11
- 13 Kunnan asukkaan aloite 2.8.2021, Malmin lentokentän kansanäänestys, liite käsin allekirjoitettu 12
- 14 Kunnan asukkaan aloite 2.8.2021, Malmin lentokentän kansanäänestys, liite äänten keräyspaikat ja yhteenveto

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätöshistoria

Kaupunginhallitus 29.11.2021 § 894

HEL 2021-008722 T 08 00 05

Päätös

Kaupunginhallitus esitti kaupunginvaltuustolle seuraavaa:

Kaupunginvaltuusto päättää, ettei kansanäänestysaloite anna aihetta enempiin toimenpiteisiin ja katsoo siten aloitteen loppuun käsitellyksi.

Käsittely

29.11.2021 Ehdotuksen mukaan

Palautusehdotus:

Jussi Halla-aho: Malmin lentokentän tulevaisuudesta on äänestetty valtuustossa useissa yhteyksissä. Samoin voidaan katsoa, että kuntalaisilla on ollut useissa kuntavaaleissa mahdollisuus ottaa kantaa asiaan. Edustuksellinen demokratia soveltuu kuitenkin huonosti tällaisen yksittäiskysymyksen ratkaisemiseen jo siitä syystä, että kannat Malmin lentokenttään eivät pääsääntöisesti noudata puoluerajoja. Vaikka kysymys olisi kuntalaiselle ratkaiseva äänestyspäätökseen vaikuttava kriteeri, hänen on suomalaisessa vaalijärjestelmässä mahdotonta varmistaa, ettei hänen äänensä edistä jonkun samalla ehdokaslistalla olevan mutta täysin vastakkaista kantaa edustavan ehdokkaan läpimenoa vaaleissa.

Näistä syistä neuvoo-antava kansanäänestys Malmin lentokentän tulevaisuudesta on perusteltu. Kaupunginhallitus palauttaa asian valmisteltavaksi siten, että edellä olevat perusteet huomioidaan ja kansanäänestys järjestetään.

Jussi Halla-ahon palautusehdotusta ei kannatettu, joten se raukesi.

Jussi Halla-aho jätti eriävän mielipiteen, joka oli perusteluiltaan saman sisältöinen kuin palautusehdotus.

22.11.2021 Pöydälle

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Timo Linden, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 36550
timo.linden(a)hel.fi